"DETAAL, DOOR EEN GEHEEL VAN VROUWEN VERWEKT …" OVER DE NIET ZO RIDICULE *PRÉCIEUSES*[1]

Lieven Jonckheere

aankondiging

Ook de werkgroep 'Psychoanalyse en Maatschappij' vertrekt dit jaar expliciet van Lacans "Propos directifs pour un congrès sur la sexualité féminine" (1958), meer bepaald het laatste hoofdstuk "De vrouwelijke seksualiteit en de maatschappij". Daarin stelt Lacan enerzijds, met Freud, dat de mannelijke homoseksualiteit leidt tot een soort entropie die in de richting gaat van een communautaire degradatie tot de gemeenschap en suggereert hij anderzijds zelf dat de eros van de vrouwelijke homoseksualiteit drager zou zijn van iets nieuws dat tegen de sociale entropie indruist. In dit verband wijst hij naar de beweging van de zogenaamde *Précieuses*.
In zijn uiteenzetting, de laatste in deze reeks, vertrekt Lieven Jonckheere van de stelling dat Lacan vanaf "Propos" de vrouwelijke homoseksualiteit via twee paradigma's benadert. Uit zijn *retour à Freud* was het paradigma geresulteerd van de hoofse liefde – met haar provocatie tegenover de vader en verheerlijking van de fallus. *Jenseits* daarvan zoekt Lacan in die vrouwelijke homoseksualiteit ook zijn eigen weg, in het spoor van de *Précieuses* – met hun poging om van de vader en de fallus los te komen – niet alleen op het gebied van de liefde, maar ook, en vooral, in verhouding tot de taal. Van 1654 tot 1660 schiepen vrouwen in Parijse salons onder elkaar heel wat nieuwe taal. Deze verwijzing naar het 'taalverwekkend vermogen' van die Précieuses, van vrouwen ondereen, duikt op bij elk keerpunt van Lacans onderwijs in verband met de vrouwelijke seksualiteit.
Lieven Jonckheere zal even belichten wie die *Précieuses* waren. Teneinde de vraag te kunnen stellen of hun homoseksuele taalcreaties, als vrouwen ondereen, inderdaad een geval zijn van verwekking van detaal (*lalangue*) door een geheel (*ensemble*) van vrouwen – waarbij detaal bepaald wordt als de integrale van equivoques waartoe een taal in staat is en die een soort prothese vormen voor het gat in die taal.

bibliografie

Wachsberger, H. (2004). Lacan sur le pas des précieuses. Ornicar? 51, pp. 183-212

[1] 01/04/2010

DRIE TIJDEN IN LACANS ENSEIGNEMENT IVM SEKSUALITEIT/GENOT VROUW

tijd 1
Sém IV-V1956-1958

- penis in seksualiteit vrouw = phallus in verlangen vrouw
- twee seminaries over fallus = 2 kanten fallus bij vrouw
  - Sém IV relation d'objet 1956-1957
    I fallus in objectrelatie, fallus = object
    fallus in verhouding tot moeder
    - fallus die vrouw kan zijn
    - fallus die vrouw kan hebben
  - Sém V formations Ics 1957-1958
    S fallus in Ubw, fallus = S
    fallus in verhouding tot vader
    - fallus die vrouw niet heeft en niet kan hebben, die man heeft en niet kan hebben fallus=gemis
    - fallus=castratie

    cf. Signification du Phallus
  - S fallus in vrouwelijke seks – vrouwelijke seks = Ubw formatie (cf. droom/witz/lapsus)
    - mannelijke seks daartoe beperkt – gaat ook op voor vrouwelijke seksualiteit
      benadering: via structurele transformaties (cf. L-schema)
    - Lacan ziet meteen dat vrouwelijke seks niet daartoe beperkt is
      cf. Propos Sexualité Féminine

tijd2
Sém X1962-1963

- object in seksualiteit vrouw = objet a in liefde vrouw
  (vanuit dialectiek verlangen/genot)
- Sem X angoisse = hét Seminarie over object a
  a =beetje genot ipv door castratie verloren genot
  hangt samen met deel eigen lichaam (bv borst) die via fantasme aan lichaam ander vasthangt
- a in vrouwelijke seks
  - a speelt bij vrouw zoals bij man
  - wel op twee fronten
    - in verhouding tot kind – kind = a
    - in verhouding tot man
      - a bij man?
      - In elk geval: vrouw speelt zelf a in fantasme man!
  - lossere verhouding met a dan bij man (zowel tov kind als tov man?)
    - weet dat a semblant is → meespelen = femme plus vraie, plus réelle
    - staat nog niet buiten a – pas buiten a (= Autre jouissance) in XX
  - benadering: op aforistische wijze = losse uitspraken

tijd3
Sém XX 1972-1973

- genot in seksualiteit vrouw = Autre jouissance in genot vrouw
- Sém XX Encore = hét Séminaire over Ander genot
  - alle wijzen waarop genot vrouw zich kan verhouden tot S fallus = castratie
  - benadering: op logische wijze = formules sexuation
  - twee kanten / dubbelheid
    - genot vrouw onderworpen aan S fallus = castratie en object a
    - … maar anderzijds genot buiten S fallus (castratie) en object a
      element in vrouwelijke seks dat niet meer eerst langs de kant van de man gesitueerd werd (wel voor S fallus en a) – vanaf hier wordt vrouw het uitgangspunt

2 RODE DRADEN IN LACANS ENSEIGNEMENT IVM SEKSUALITEIT/GENOT VROUW

twee rode draden in Lacans poging om vrouwelijke seksualiteit/genot te vatten
overheen die drie tijden – die hem leiden in die drie tijden

negatief uitgangspunt:
beperking man/vader Freud … op gebied van genot vrouw

ontdekking Ubw > probleem Ubw? Fallogocentrisme! (Derrida → kritiek Franse féministes olv HCixous)

- logocentrisme:
  Ubw gestructureerd als un langage – Ubw=S met metonymie & metafoor
  → sens
- fallocentrisme:
  Ubw=S geregeld door NdP → fallus/castratie
  → effecten van stabilisering op:
  - sens
  - jouissance
    - man: genot volledig gestabiliseerd/gedekt door Ubw/castratie/fallus
      alle genot zinvol
    - vrouw: genot niet volledig gestabiliseerd/gedekt door Ubw/castratie/fallus
      niet alle genot zinvol
      → vrouwen sträuben sich als ze man/vader Freud 'alles' (over genot) moeten vertellen, als ze sens moeten maken van hun jouissance

positief mikpunt:
creativiteit vrouw … op gebied van taal

- telkens nieuwe taal scheppen = <u>detaal (lalangue)</u>
- in detaal staat <u>niet sens maar jouissance centraal</u>
  - geen sens
    - detaal nog niet gerecupereerd door het Ubw
    - detaal nog geen sens gekregen via het Ubw
      (en sens dus ook nog niet geregeld via NdP en fallus=castratie)
  - wel jouissance
    expressie Autre jouissance van vrouw die niet gedekt wordt door Freuds Ubw=S
- detaal uitgevonden door <u>vrouwen ondereen</u> = un ensemble de femmes
  - vrouwen ondereen – homoseksuele?
  - moeders tov kinderen (moedertaal)
- nieuwe taal ontstaat via procédés van <u>écriture</u>
  = équivoques = verschillende wijzen waarop gehoorde kan geschreven worden
- paradigma voor taaluitvinding door vrouwen ondereen = <u>Précieuses</u>
  - Lacan refereert daarnaar bij 3 keerpunten van zijn enseignement ivm vrouw
  - vragen: gaat het daarbij om lalangue? relatie tot Autre jouissance vrouw?

PRÉCIEUSES

eerste omschrijving

- midden XVII (1654-1660: zeer beperkt in tijd, komeet in de geschiedenis, geen periode!!)
- Parijs
- vrouwen samen
- proberen iets nieuws uit te vinden op gebied van Liefde (Manières) en Taal
  - nieuwe = esprit/witz
  - → Liefde en Taal worden précieux = kostbaarder, waardevoller maken dan ze in feite zijn (krijgen hogere prijs – précieux = prix)

invloed/belang

- geen sociale impact
  - geen begin van eigen identiteit vrouw
  - geen begin van emancipatie vrouw
- wel culturele impact
  - iets nieuws in verhouding vrouw tot man = iets nieuws in de liefde
  - iets nieuws in verhouding vrouw tot zichzelf = iets nieuws in het interieur
  - iets nieuws in verhouding vrouw tot vrouw = iets nieuws in de taal

***Précieuses* hebben geen sociale impact**

- *Précieuses* vormen geen begin van een eigen identiteit voor De Vrouw
    - vrouwen komen samen
      in zgn *salons*
        - georganiseerd door een vrouw voor vrouwen
          maar ook mannen erbij!!
        - om te converseren
    - echter geen identificeerbare beweging
        - allemaal aparte/particuliere *salons* (schieten als paddestoelen uit de grnd)
          vanuit aparte/particuliere vrouwen
            - wel bepaald 'profiel' …
                - verhouding tot man
                  los van man = liberale man / dode man / nooit man gekend (oude vrijsters)
                - verhouding tot vader
                    - sociologisch: protestantse origine
                      soms vader = geestelijke → bibliotheek, waarmee ze zichzelf konden opvoeden (3x zoveel bibliotheken in protestantse steden)
                    - psychologisch: geven zichzelf nieuwe voornaam (of laten die geven)
                      als 'verwerping' van de vader
                      kom ik op terug
            - … maar blijven toch particuliere vrouwen = namen én bijnamen
                - blijven *queer* = *inconceiveably private*
                  ↔ nieuwe vrouwelijke identiteit (gender identity)
                - één per één: namen én bijnamen
                    - Cathérine de Rambouillet = Arthénice
                    - Madeleine de Scudéry = Sappho
                    - Mme de Sévigné =
                    - Marie-Madeleine de la Fayette

- één per één: namen én bijnamen
  - Cathérine de Rambouillet
    - bijnaam: Arthénice (anagram door Malherbe)
    - Romeinse, markiezin
    - man: Op 12j al getrouwd
    - salon: in eigen Hotel de Rambouillet
      ontwierp zelf huis, hele interieurinrichting (cf. chambre Blue)
    - in bed ontvangend (ziek? Maar ook tegen de kou) – smetvrees (vanuit verschillende kamers met elkaar communiceren
  - Madeleine de Scudéry
    - bijnaam:
      - Sappho (vriendschappen met vrouwen)
        Magdelon (verkleinwoord Madeleine) bij Molière
      - publiceert onder naam van broer
    - man: Bleef vrijgezel – groot tegenstandster van huwelijk
    - salon: Eerst in hotel de Rambouillet (bij Cathérine de R) – later eigen salon
  - Mme de Sévigné
    - man: epistolière homosexuelle
      - lacht met Eva als rib van Adam (vrouw = fetisj/a voor man onder fallus/castratie)
      - dubbele vergissing Lacan
        - homosex = passion maternelle tov gehuwde dochter die ze schrijft
        - lach met rib = dochter schrijft over twee overleden echtgenotes van haar man als 2 côtes rompues – Mme de Sévigné vindt dat plaisant, wie daarmee lacht is La Rochefoucauld
  - Marie-Madeleine de la Fayette
    - geen salon, maar schijfster: “Princesse de Clèves” = premier roman moderne
      - mariage de raison en valt dan voor rokkenjager
      - moeder probeert haar in te tomen – zij probeert dan haar moeder te gehoorzamen en die liefde op afstand te houden – leidt tot lof op tromperie in de liefde
    - impact
      - Lacan: noemt Freuds stijl in gevalsstudie Dora een Princesse de Clèves met muilband (omwille van zijn implicatie: meisje is voor jongen!!)
      - Sarkozy: ridiculiseert dat Princesse de Clèves nog altijd op literatuurlijst staat voor ingangsexamen ambtenaar→ 2009 badge protest tegen vernieuwingen Sarkozy “Je lis la Princesse de Clèves!” (cf. ikben een nerd)

- particuliere vrouwen op 'één hoop gegooid door mannelijke critici én verdedigers (1660) → ontstaan beweging *Précieuses* = einde *Précieuses*
  - mannen gooien particuliere *précieuses* op één hoop
    vanuit hun eigen verdeeldheid (onderling én innerlijk)
    cf. Somaize/Saumaise ↔ Molière
    - critici: Molière – "Les Précieuses Ridicules" (komedie 1659)
      - manifeste kritiek!
        koekje van eigen deeg
        - dochters willen niet trouwen met kandidaat van hun vader
        - willen man die even 'precieus'='gekunsteld/geaffecteerd is als zijzelf
          → bedrogen door 'knechten' die precieuze heertjes spelen
      - verborgen respect?
        enkel kritiek op de verwordingen – om de echte *précieuses* te redden?
        vicieuses imitations de ce qu'il y a de plus parfait
        véritables précieuses auraient tort de se piquer lorsqu'on joue les ridicules qui les imitent mal
        - enkel tegen zoetsappige en overgeaffecteerde
        - cf. succes Molière bij echte *précieuses*
          die op première aanwezig waren
        - of superieure ironie: toch het fenomeen op zich viserend?
    - verdedigers: Somaize/Saumaise – « Dictionnaire des Précieuses « (1660)
      - manifest respect!
        - frequenteerde *précieuses* (Hôtel Rambouillet)
        - bewaart hun taaluitvindingen voor nageslacht
      - verborgen kritiek?
        - veel talige vondsten van *Précieuses* door Somaize zelf uitgevonden
          bv *le mot me manque*
        - ironische ondertitel? *la clef de la langue des ruelles*
        - moet *esprit* hebben …
          … of doen alsof ze die heeft
          … of minstens er zelf van overtuigd zijn dat ze die heeft
  - einde *précieuses*
    vanaf het moment dat men al die particuliere vrouwen begon te vatten als één beweging (= *Les Précieuses*) was het ermee gedaan,
- postmoderne recuperatie *précieuses*– via PA en feminisme
  - cultureel belang
    PA: précieuses = taaluitvinding
    - Lacan – cf. supra (reeds halverwege jaren '50)
    - Wachsberger, H. (2004). Lacan sur le pas des précieuses. Ornicar? 51, pp. 183-212
  - Sociaal belang
    Feminisme: précieuses = emancipatorisch
    - Claude Dulong – van conversatie tot creatieve daad
      (in: Geschiedenis van de vrouw 1991 (Georges Duby & Michelle Perrot))
    - Myriam Maître (Dufour-Maître) 1999 – standaardwerk

    Niet overtuigend!

- *Précieuses* vormen geen begin van emanicpatie
    - wetenschap in opkomst, via salons ↔ dogmatische unif (kerk)
    - intellectuele verheffing en emancipatie vrouw via die wetenschap? niet echt bij Précieuses!
    - wel emancipatie via wetenschap één eeuw later in Engeland
      cf. beweging van The Blue Stockings 1750
        - vanuit hotel/salon XVIII van Elisabeth Montagu (+1800)
            - tegenhanger van mannensalons – waarin slechs gokspelen werden gespeeld
            - ook met mannen
        - naam:
            - mannen in formele/elegante outfit = *black stockings*
            - één man in alledaagse blauwe kousen – uit armoe (én als provocatie, om te zien of het klopt: geen elegantie vereist was, maar enkel esprit/conversation)
        - inhoud
            - intellectueel/educational (over arts/iterature)
              geen directe discussie over politiek!
            - geen taalschepping??
              paar schrijfsters voortgebracht (echter duidelijk minder literair of taalscheppend)
            - cf. later ook: Angelsaksisch pragmatisme ↔ literarie Franse MLF (Cixous)
        - scheldwoord *bas bleus*
            - Frankrijk XIX (cf. ook *précieuses*)
            - *femme de lettre/intellectuele* (bv George Sand) = *homme manqué*

***Précieuses* hebben wel culturele impact**

- iets nieuws in verhouding vrouw tot man = iets nieuws in de liefde
    - sociologische context: tweede poging tot introductie van *du nouveau dans l'amour*
        - 1ste mannelijke poging = *amour courtois*
            - einde XII° Provence
            - ruige middeleeuwen
            - wat doet man met vrouw?
              sublimering vrouw door man = *élever un objet à la dignité de la chose*
        - 2de vrouwelijke poging = *précieuses*
            - midden XVII° Parijs
            - einde 35 jarige oorlog
                - moraal in verval
                - degradatie verhouding man/vrouw aan het hof van Henri IV
            - coalitie tegen grofheid – dus ook vrouw doet mee, deze keer
                - kant man: *honnête homme*
                - kan vrouw: *précieuses* over de liefde
            - wat doen *précieuses* met man?
              Opnieuw stimuleren hoofse sublimering bij man?
    - du nouveau dans l'amour = psychologische formattering liefde tussen man en vrouw
        - casuistiek van de liefde = *cas typiques* ivm *amour*
        - wegenkaart van de liefde = *Carte de Tendre*

- <u>casuistiek van De Liefde</u>
  - Marie-Madeleine de la Fayette – "Princesse de Clèves"
  - cases
    - huwelijk: moet vrouw beloven dat ze met man zal huwen? moet vrouw huwen met minnaar? etc
    - trouw: moet vrouw haar man gehoorzamen? moet vrouw aan minnaar toegeven? moet vrouw bekennen dat ze minnaar heeft? etc
    - etc
  - moraal
    onvermijdelijke tromperie (spel/strategie) – maar geen *mascarade* (lichaam=fallus)
    - jansenisme én Molière:
      maken van liefde een spel van *tromperie (=vertus inimitables)*
    - Wachsberger: *rejettent la mascarade féminine* (= fallus spelen)
- <u>wegenkaart van De Liefde = *Carte de Tendre*</u>
  - Madeleine de Scudéry – "Clélie. Histoire Romaine"
  - geografie van alle gevoelens op weg naar De Liefde
    - veel nieuwe gevoelens gedefinieerd
    - elk gevoel krijgt plaats in een soort structuur, die het subject moet doorlopen (cf. *graphe désir* Lacan)
  - weg van stad genaamd "Nouvelle Amitié" naar stad genaamd "Tendre"
    - Tendre (*tendresse*) op 3 basissen = te bereiken via 3 stromen
      - genegenheid/verliefdheid/driftmatige →Tendre-sur-Inclination
        geen tussendorpen=gevoelens
      - respect/bewondering/waardering/idealisering →Tendre-sur-Estime
        veel tussendorpen=gevoelens
      - erkentelijkheid/dankbaarheid/schuldgevoel →Tendre-sur-Reconnaissance
        veel tussendorpen=gevoelens

      juiste weg = méthode dans les désirs
    - men kan echter telkens afdwalen, en in impasse eindigen:
      - Mer dangereuse & Terres inconnues ↔Tendre-sur-Inclination
      - Lac de l'indifférence ↔Tendre-sur-Estime
      - Mer d'Inimitié (wrok) ↔Tendre-sur-Reconnaissance
    - die wegen worden doorlopen in *conversations* – wie dat kan is *galant*
  - doel
    vermijden *amour* (en huwelijk) > *tendresse (tendre amitié)* ipv amour
    - promoten hoofse liefde langs kant man
      - moet content zijn met kleinste teken van *amitié* van zijn *maîtresse*
      - *amour* tov *amant* achter rug van man die in aan het lijntje gehouden wordt
    - tegen huwelijk: minnaar wil bemind worden, echtgenoot wil gehaat worden
    - tegen moederschap: amoureuze waterzucht
      ironisch voorstel: automatisch ontbinden huwelijk na eerste kind, kind toegewezen aan vader, die moeder een uitkering moet betalen
- <u>evaluatie</u>
  - feministen: brengt precieuses af van hun 'modernisme' (subversieve)
    weer emancipatorische gedachte
  - Lacan: niet echt enthousiast over? Introductie freudiaanse onderscheid liefde↔tederheid –stuk interessanter dan postfreudianen (Balint)

- <u>iets nieuws in verhouding vrouw tot zichzelf = iets nieuws in het interieur</u>
  constructie van het concept van 'de kamer' (= a room of my own)
  - gastvrouw – ontvangen (huismeesteres)
  - <u>kamer</u> = identificatie vrouw – buiten *Nom-du-Père* (NdP) en fallus?
    - kamer = nieuwe expressievorm voor identiteit vrouw
      - vroeger: doos=vrouw – binnen NdP en fallus!
      - nu: kamer=vrouw – buiten NdP en fallus?
    - komt terug op verschillende gebieden
      - symboliek
        - cf. droomsymboliek: kamer=vrouw
        - cf. delirante Virginia Woolf – "a room of my own"
      - cf. hedendaags hysterisch verlangen:
        - interieurinrichting thuis
        - *chambre d'hôte* Frankiijk
  - <u>kamerinrichting</u> – met diverse 'uitvindingen'
    - spiegels, lusters, kleur
    - meubilair: spreekstoel voor vrouwen ondereen
      - tegenhanger van de mannelijke kansel (meester spreekgestoelte)
      - hét accessoire voor vrouwen om ondereen nieuwe taal te scheppen (cf. sofa analyse)
      - dubbelheid man tov die vrouwelijke spreekstoel
        - negatief: *caquetoire*=kakelgestoelte (*caqueter* = kakelen/kwebbelen – zoals papegaai bv. kaketoe)
        - positief: fascinatie Joyce (epifanie)

- iets nieuws in verhouding vrouw tot vrouw = iets nieuws in de taal
    - doel
        - vermijden vulgaire, pedante, archaïsche woorden
        - via taal dingen precieus (een prijs geven, agalma) maken die dat niet zijn
          Lacan: *faire advenir un langage plus raffiné → perfectionnement du langage*
    - vrouwen ondereen binnen volgehouden conversatie → niet gefixeerd
        - woorden uitvinden binnen conversatie, ondereen, dus niet elk op zijn eentje
        - definitie precieus woord = woord zonder consensus erover, niet gefixeerd
            - moet raar blijven, *inconceivably private joke*
              niet 'ingeburgerd' bij précieuses zelf – blijft beperkt tot die conversatie
              → niet onderhevig aan entropie
            - achteraf in taal ingevoegd door mannen
        - gevolg: precieuses wel cultuurfenomeen, maar geen sociaal fenomeen
            - cf. queer – dus geen identiteit makend
            - pas achteraf door mannelijke tegenstanders/verdedigers als eenheid gemaakt!
        - cf. Joyce
            - epifanie (= elementair fenomeen van de *pousse-à-La-Femme* in zijn schrijven) ontdekt in conversatie vrouwen ondereen – zo ook later taal van "Finnegans Wake" afgeluisterd
            - *inconceivably private jokes*

          geraakt ook niet gefixeerd, geen entropie = 300 jaar universiteit erop zoeken
    - types operaties op taal
        - taalvereenvoudigingen
        - taaluitvindingen
        - schrijven/publiceren

- taalvereenvoudigingen
  - grammatica
    ironie: afschaffen *genre masculin* woorden
  - *prononciation*
    fijngevoeligheid: opkuis *syllabes sales*
    bv *con* in *concevoir*
  - orthographe
    vereenvoudiging spelling – door *coupure* met etymologie
    bv *autheur→auteur, respondre→répondre, aisné→aîné*

  reactie mannen
  - cf. Vaugelas: vrouwen = taalarbiters!
    natuurlijk taalgevoel want niet gehinderd door enig ekennis van retorica, grammatica, Grieks/Latijn, etymplogie
  - mede dankzij précieuses werd Frans hét instrument voor de nieuwe tijden
    in buitenlandse beschaafde kringen spreekt men Frans!! (cf. origine België)
- taaluitvindingen
  - eigen voornaam maken
    - voorbeelden
      - Molières Magdelon en Catho → Polyxène en Aminte
      - Madeleine de Scudéry → Sappho (Magdelon bij Molière)
      - Cathérine de Rambouillet → Arthénice
    - principes
      - anagrammen
        - zichzelf in de war, dooreen geklutst
        - ogv écriture
      - Griekse = zichzelf als historisch figuur
    - motieven
      - narcisme
        cf. Saumaise
        maken dingen precieus die dat niet zijn, in de eerste plaats zichzelf
      - verhouding tot vader
        cf. Molière
        - dochters nemen vader hun voornaam kwalijk → hij moet hen met hun zelfgekozen voornamen aanspreken
        - interpretatie: ongeloof dat zo un homme si vulgaire (enfoncé dans la matière) zo een fille spirtuelle heeft kunnen maken
          → verwachting dat een 'avontuur' plots naissance plus illustre zal reveleren (op zoek naar vader) (familieroman)
  - *lexique/jargon*
    - taalcreaties (*tours d'esprit, des tournures, expressions*)
      - bv *miroirs de l'âme* = ogen
      - bv *le mot me manque* = overgenomen van Saint Amand!!
    - cf. psychose (volgens Lacan):
      - Schrebers sprekende vogels (*créatures de la parole*):
      - geen neologismen? andere *traitement* van *jouissance*!!!

  reactie mannen
  ridiculiseren dat – cf. Molière (comédie), maar eigenlijk ook Somaize (dictionnaire)!!

- schrijven
  - *fleuve / psychologique*
    - *roman fleuve*
      - paradigma: Honoré d'Urfe'd 'Astrée ' (1600-1620)
        - eerste *roman fleuve* – episodes – meer dan 5000pp
        - adellijke personages in buccolische landschap
      - romans niet zo hoogstaand
        - Madeleine de Scudéry – « Clélie; Histoire Romaine » (met Carte de Tendre)
        - Marie-Madeleine de la Fayette – « Princesse de Clèves »
    - Brieven
      bv Sévigné: moeder tov dochter!!
  - moraal
    cf. sprookjes

- vrouwen die ondereen taal scheppen = nieuwe paradigma homoseks
  - homoseks in de fenomenologie van de *Précieuses*
    - verwerping moederschap en huwelijk
    - vriendschappen vrouwen ondereen – ook moeder en dochter!!
  - homoseks in de structuur van de *Précieuses* = vrouwen ondereen scheppen taal
    - freudiaans paradigma homoseks vrouw = hoofse liefde tov dame
      relatie tot andere vrouw via
      - NdP – provocatie
      - fallus – identificatie met fallus
    - lacaniaans paradigma homoseks vrouw = *précieuses* als taaluitvindsters
      - relatie toe andere vrouw via gedeelde verhouding tot S op zich (S1)
        relatie tot andere vrouw niet meer via NdP én fallus
        - niet meer via NdP
          cf. veranderen naam die ze van vader kregen (Molière)
        - niet meer via fallus
          - XIX, 8/12/1971
            Précieuses = model voor vrouwelijke homoseks
            lachen met gecastreerde fallusdrager
            - misprijzen voor fallus=castratie – immers S=semblant
              - "Fi donc!" (*mépris/dégôut/dédaigner*) tov phi, de phallus
              - *prennent pas le phallus pour un S – viennent au bout du S=phallus en le brisant dans sa lettre* (via taalcreaties)
            - gevolgen
              - positief: *définissent admirablement l'Ecce Homo (l'excès au mot) de l'amour*
              - negatief
                soutient le discours sexuel en toute sécurité
                aveuglement total sur la jouissance féminine
          - Radio 1970, 438
            Mme de Sévigné = *épistolière de l'homosexualité féminine*
            lacht met vrouw=a (rib Adam) voor gecastreerde=fallische man
            - man=castratie=fallus heeft slechts relatie met vrouw=a
            - dubbele vergissing/interpretatie Lacan
              - homo = passion maternelle aan gehuwde dochter
              - lach met rib: dochter over twee overleden echtgenotes van haar man als 2 côtes rompues
                → Mme de Sévigné: plaisant & La Rochefoucauld: rire
      - Précieuses later niet meer homo – maar echt hetero
        - cf. 'étourdit' (1973): heteroseksueel is voor ons per definitie al wat van vrouwen houdt, wat ook het eigen geslacht mag zijn
        - homoseks précieuses = niet-fallische vrouwelijkheid
          dat zal Lacan later hetero noemen (= ieder die vrouwen graag ziet)